

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Narodno društvo.

Slovenci smo sedaj do one velevažne dobe prišli, o kateri moremo in moramo storiti precejšnji korak naprej, da proderemo do politične veljave v deželi in državi ter postanemo narod ali faktor, s katerim politikarji češ nečeš računati imajo. Priprave so dogotovljene, treba je še le urejenega dela, organiziranega postopanja. To pa je le dosegljivo s pomočjo v to svrhu postavno osnovanega društva. Hočemo ga krstiti: narodno društvo, društvenike pa izborni: narodnjake!

V teku 3 stoletij prebudili smo svoj narod slovenski k zavednosti. Imamo dva večja lista politična: „Narod“ in „Slovenca“, 4 politične tednike: „Novice“, „Edinost“, „Sočo“ in „Slov. Gospodarja“, znanstveni zavod „Matica slovenska“, velikansko družbo „sv. Mohorsko“, narodnih državnih in deželnih poslancev v vseh pokrajinah, celo na Koroškem, mnogo društev političnih menjših in večjih; nedavno priznale so se jeziku slovenskemu narodne pravice v sodnijah; štejemo več in močnih denarstvenih zavodov, celó Korošci imajo v št. Jakopu v Rožnej dolini posojilnico, ki posluje čisto slovenski ter je imela uže za $\frac{1}{2}$ milijona goldinarjev prometa; naša duhovščina je z malimi piravimi izjemki vsa narodna, med profesorji, uradniki, učitelji, meščani in tržani štejemo mnogo razumnih, izobraženih narodnjakov, kmet-sko ljudstvo pokazalo je svoje narodno čutenje v mnogih volitvah. Sploh priprave so dogotovljene. Slovenci za moremo postati v deželi in državi narod, na kateri se bode oziralo, ako le hočemo! Hoteti pa moramo, ako nečemo nehvaležno trud in delo 300letnega napora zavreči in zopet postati hlapčevska podlaga tujčevej peti! No, in to voljo ne smemo samo med stenami tiho šepetati drug drugemu na ušesa, ali pod srajco skrito v bojazljivem srci nositi, ampak na beli den moramo z njo. Opirajoči se na § 19. osnovnih pravic moramo glasno in jasno tirjati pa tudi djanski sami izvrševati popolno enakopravnost svojega jezika v cerkvi, uradih in javnem življenju. Ali v

to svrhu je po mnogovrstnih skušnjah potrebno narodno društvo z modrim predsednikom, marljivim tajnikom, vestnim denarničarjem in delavnimi odborniki. Osnujmo si tedaj na podlagi dotične postave narodno društvo na Štajerskem, (na Koroškem ga je tudi treba in menda še drugod), ki bode imelo na vsakem mestu v celej deželi pravico zborovati in kateremu zamore pristopiti vsak pošten Slovenec bodi sicer političnega prepričanja kateregakoli!

Omenjene priprave za našo politično-narodno obveljavo podobne so raztresenim šibicam. Raztresene so slabe in prekrhljive, zbrane pa močne in neprelomljive. Treba jih je s pomočjo narodnega društva zvezati. Narodno našo dosedanje delovanje teče po bistrh potočicah, urnih potokih. Treba jih nabrati v krepko reko. V posameznih slučajih, pri raznih volitvah smo uže sijajno zmagali, a odločilne bitke še nismo dobili nikder, še v Ljubljani ne. Manjka nam političnega generalnega štaba in to bodi prihodnje narodno društvo! Vsak zaveden Slovenec nosi narodni črtež ali program v svojem srci in pomaga v istem smislu povsod zastopnike voliti. Toda kako se ima oni program izvrševati, kako v postavno obleko spravljati, in določevati, koliko se ga naj letos, koliko pozneje povdarja, sploh določevati praktično politično postopanje in ravnanje, to pa ni tako jasno in lahko. Skoraj vsak priden naš poslanec, zastopnik, narodnjak ima v tej reči svoje posebne misli, nazore, težnje, katere spoštujemo, ker ne smemo dostojne svobode in političnega poštenega prepričanja nikomur za zlo jemati. Toda gledé na visoki namen, ki se ima doseči, treba je vzajemnega postopanja, složnega delovanja, zlasti v javnosti. Treba je vse pod jeden klobuk spraviti, kar je silno težavno in nježno delo. Reši ga najleži narodno društvo in njegov odbor, kateri uživa potrebno zaupanje in veljavo, da se njegovej odločbi vsi podvržejo, sploh da skrbi za red ali disciplino. Brez te smo nesložni, se skregamo, razpremo, oslabimo in pred celim svetom osmešimo. Paragraf 19. osnovnih pravic nam zagotavlja na-

rodne pravice. Toda pogosto se jim nasproti ravna, a poslanci nimajo vsaki čas prilike ugovarjati, napade odbijati, krivice zavračati. Treba je vednega najvišjega narodnega čuvarja in to je narodno društvo in njegov odbor. Taborjev smo sklicali že mnogo. Treba jih je še več. V to svrho moramo imeti voditeljev, govornikov, politično-narodni, in če treba tudi cerkveni črtež (n. pr. če bi se bati bilo, da nam nebi postavili slovensčine nezmožnega ali narodu slovenskemu sploh neprijaznega škofa) in — denarjev. Jednako je pri volitvah v razne zastope. Da se toliko potrebo o pravem času priskrbi, v to svrho je treba združenih močij, dobro urejenega ali organiziranega sredstva in to je narodno društvo in njegov odbor.

Nemci štajerski uživajo gotovo in v polnej meri vse narodne svoje pravice in še več. Toda Nemci imajo narodno društvo: „Deutscher Verein“. Treba mu je nasproti postaviti slovensko narodno društvo z enakimi postavnimi pravicami.

Postava dopušča politično društvo osnovati, z delokrogom le za pojedino deželo. Zato moramo Slovenci na Štajerskem, Slovenci na Koroškem itd. posebno narodno društvo osnovati.

Pisatelj teh vrstic je o potrebi takšnega društva pa tudi o tem, da je za njegovo osnovanje ravno sedaj pravi, najprimernejši čas, popolnem prepričan. Istega mnenja so tudi gospodje poslanci in drugi narodnjaki, s katerimi je govoril. Zato se boče za osnovanje slovenskega narodnega društva na Štajerskem precej začelo delati. Potrebno se dogovori, kedar bodo naši gospodje državni poslanci se peljali na Dunaj k državnemu zboru!

Gospodarske stvari.

O skrbi gospodinje za bolno družino.

Marljivi pisatelj slovenski in velezaslužni ravnatelj meščanske šole na Krškem ob Savi izdal je drobno knjižico, polno zlatih naukov slovenskim gospodinjam. Prodava jo sam po 40 kr. iztis. Iz nje hočemo marsikateri članek ponatisniti, da ljudje spoznaje vrednost ove knjižice pa tudi nauki sploh več čitateljev najdejo. Dnes objavimo članek: o skrbi gospodinje za bolno družino.

Prehlad, naglo razhlajenje, prepoln želodec, slaba in pičla hrana, prenapeto ali prisiljeno vtrjenje, preteško duševno ali telesno delo so vzrok skoro vseh bolezni.

Razni nahodi ali katarji (kakor pljučni, želodčni, črevni in očesni katar) protin, vročnica i. t. d. so nasledki prehlada.

Prehladiti se je zelo lahko in na mnogovrsten način; namreč ako smo slabo oblečeni, ali če se na mrzlem prepočasno gibljemo ali še celo sto-

jimo, tudi če razgreti gornja oblačila slečemo. Tudi prepih je močno škodljiv, t. j. če so okna odprta. Baš tako škoduje prehitro menjanje toplote in mraza ali narobe. Mokra oblačila treba vsikdar in hitro s suhimi zameniti.

Vse to treba da ima gospodinja na skrbi; uči in svetuje naj otrokom in družini, kaj jim treba storiti in česa se varovati, da se prehladu izognejo. Otroci morajo biti toplo oblečeni. Na mrzlem vetru krivcu ali burji treba ušesa z bombažem si zaphati, in usta zaprta imeti, da se ovarujemo hude zoboboli.

Nahoda se moremo nalezti tudi na takih krajih, ki močno vonjajo; treba tedaj da se jih kolikor moči ogiblujemo.

Bolni in slabi ljudje se tudi lahko prehlade v sobah, v katerih ni enakomerne toplote.

Ako smo uže nahod dobili, tedaj treba paziti, da nam se v hudo hripo ne spremeni. Nobena reč ne pospešuje nahoda tako, kakor mokri žepni robci; ne bodimo tedaj z robci varčni, če imamo nahod. Otroci, ki imajo nahod, naj ostanejo dva ali tri dni doma (zlasti v slabem vremenu), in sicer v toplej sobi in v postelji, dokler jim nahod ne mine. V lepem vremenu je boljše, če jih pazljivo vodimo na sprehod. Pri želodčnem, očesnem in črevnem kataru treba poklicati zdravnika.

Ako nas po udih trga, tedaj je potrebno, da se prav toplo oblečemo, da se potimo, da pijemo čaj iz bezgovega ali lipovega cvetja, da v prav toplo postelo ležemo in se dobro pokrijemo. Prenaglo razhlajenje je vzrok vnetice pluć, v sapniku, prsih in oprsne mreže; tudi pljučnica ali sušica je nastopek hitrega razhlajenja.

Prehladiti se moremo (kakor smo uže rekli) zelo lahko in na razen način. Omenjamo le še, da je neizmerno škodljivo zdravju, ako razgreti pijemo, kar se celo rada zgodi na plesu i. t. d. Ako nam je vroče, če se potimo, bodisi da smo teško delali ali naglo hodili, tedaj ne smemo nikdar piti mrzle studenčnice, ako nam je mario zdravja.*) Mnogo mladih ljudi je uže zaradi svoje lahkomišelnosti ali nevarno zbolelo, ali je bilo v najlepšej dobi pokopanih v črno jamo! Zarad tega treba materam posebno paziti na svoje otroke.

Če se je kdo izmej družine prehladil, ter kašlja ali ga mrzlica trese, moramo takoj pozvati pametnega zdravnika.

Perutnistvo.

Zadnji čas začeli so ljudje bolje čislati perutnistvo ali pernato živad. In res je poln kur-nik dobro rejene perutnine nekaj veselega in le-

* Nepozabljivi mi prof. dr. J. Lukas, direktor graškega učiteljskega, nam je pravil, da gornji Štajarci in Tirolci imajo navado vsikdar, kader se poté ali če so razgreti, najprej en požirek žganja pogoltniti ter še le zatem mrzle vode se napiti. To je baje koristno proti prehlajenju.

pega za kmetski hram pa tudi kaj vreden za mizo in mošnjo. Ugovarjajo sicer stare korenine gospodarji, da kure več sne, kakor je vredno. Ti časi so uže davno minoli. Zrnje zgubilo je na ceni, meso in jajca se pa vselej lahko prodajo za dobre denarje. In zakaj ne bi kmetski človek tudi vsaj ob svetih časih pečenega piščeta, rece, goske, purana na mizo ne smel dobiti? Ker imajo meso in jajca sedanji čas povsod dobro ceno, zato pripada perutnistvo k onim oddelkom gospodarstva, ki pred drugimi zaslužijo, da se jih marljivo poprejmemo. Imamo takšnih plemen pernate živadi, čijih kokoši 35—40 jajc znesejo, preden kvočejo. Vola je treba 5—6 let rediti, preden postane 600 kilo težek, ter stane veliko dela, skrbi in potroškov. Od perutnine pa lahko dobiš ravno toliko mesa v 96 dneh in te stane polovico manj potroškov. Colninski uradniki angleški natančno zapisujejo, kaj in koliko se vsake robe od inod v deželo pripelja. No, in nedavno so zračunili, da so v enem samem letu francoski in belgijski tržci pripeljali 558 milionov jajc ter odnesli iz dežele za nje 27,900,000 fl. Vsaka biša, vsaka kuhinja v mestih potrebuje jajc, kojih se doma ne more pripraviti; treba jih je na trgu kupiti, kmetski ljudje pa imajo tako priliko za svoje perutninske pridelke denarjev dobiti.

Kakor vsaka stroka pri gospodarstvu, mora tudi perutnistvo biti razumno, pametno, premišljeno. Treba je se na okoliščine dobro ozirati in se po njih ravnati. Pernate živadi ne smemo imeti preveč pa tudi premalo ne, posebno, kedar računimo na večji dobiček. Tudi ne kaže, da bi jo predobro redili, toda stradati nam tudi ne sme. Z zrnjem se ni treba prenačgiti, ampak daje se ga za potrebo. Porabiti imamo zvesto, kar v kuhinji odpade, zlasti mesenih in mastnih delkov. Največ stane preskrbovanje pernate živadi po zimi. Zato se naj o pravem času proda in le toliko za zimo pridrži, kolikor je neobhodno za daljno rejo potrebno.

Ozirati se nam treba tudi na kraj, v katerem prebivamo, pa na ona perutninska plemena, katerim naš kraj najbolj ugaia. Na primer: kdor stanuje na sušnih hribih, kder ni nobenih ribnikov, ta bi nespametno ravnal, ako bi hotel rece in goske rediti. Dalje: kdor prebiva blizu mest, trgov, fabrik, blizu železnice, temu kaže perutnino na debelo in za prodavanje rediti veliko bolje, kakor pa onemu, ki stanuje daleč proč. Katera gospodinja sama ne utegne ukvarjati se s pernatostjo, ta naj skuša dobiti zvestih poslov za njo.

Velike važnosti so kurniki ali hlevi za perutnino. Ti morajo biti prostorni dovoljno in zdravi. Tista perutnina, katera vali, ima ločena biti od druge. Jednako morajo stare od mladih živalic biti razpredeljene. Valivke potrebujejo topel hlev ter ljubijo jutranje in opoldnešnje sonce. Mrzli hlevi so krivi, da živali slabo rastejo in malo nesejo. Najbolje škodljivi so globoki, mokri

in hladni kurniki ali hlevi. Živali nečejo nesti in rade zbolijo. Kurniki morajo tedaj biti na visokem od tal in vedno suhi. Na mokro zemljo ne smemo kurnika pri tleh staviti, rece in goske pa so zadovoljne s pritličnim stanovanjem.

Kureta se med seboj svadijo in se preganjajo v hlevih, če so ti pretesni. Zato mora biti hlev dovoljno prostoren in v njem položene štange, na 4 robe obrezane, da po njih lahko posedavajo in po noči mirno spijo.

Zoper roparske živali mora kurnik biti dobro zavorovan. Najhujša roparica je kuna. Da ne podkoplje stene, napravijo na znotrajni strani kraj stene $\frac{1}{2}$ metra in 26 centimetrov globoko jamo ter jo z drobnim kamenjem zapipljejo. Vogle in sploh zunanji del kurnika nekateri z belim pletom prevlečejo, da kuna ne more vplezati.

(Konec prihodnjič.)

Nekaj o hmeljarstvu. V Žavci se je ustanovilo štajersko hmeljarsko društvo. V njegovem imenu objavi podpisani sledeče opomnje: sedaj je čas, da se njive ali vrti pripravljajo za nasaianje hmelja. Priprave se vršijo jeseni, pa tudi spomladi in obstojijo v tem, da se zemljišče globoko prekoplje ali „rigola“. Prerano jeseni naj se ne začne z rigolanjem, pa tudi predolgo spomladi odlagati ne kaže, kajti dež in sneg rigolano zemljo preveč zopet zbijeta, da je deloma zopet treba iti rahljat in prekapat. Pozno spomladi pa je drugega dela preveč in časa premalo za vestno in natančno rigolanje. Tudi se spomladi plevel ne zatre tako dobro, kakor jeseni. Najbolji čas, da se hmelju novo zemljišče dobro pripravi, je pozna jesen, ko zemlja uže zmrzava. Rigolanje vrši se hitro, točno in dobro, plevel zatre zimski mraz in prst dobro razpada, prhka in rodovitna postane, ter se da lepo razgrniti in poravnati. Hmelj stori povsod, kder pšenico in koruzo s pridom pridelujejo. Kdor želi o hmeljarstvu kaj več zvedeti, naj se obrne do hmeljarskega društva v Žavci (Sachsenfeld bei Cilli). Dobil bo precej povoljnega odgovora z zaželenimi pojasnili. Meseca novembra bomo v Žavci obhajali očni zbor hmeljarskega društva, ter se bode o hmeljarstvu govorilo in razkazivalo nemški in slovenski, pa tudi sušilnice za hmelj se bodo kazale. Sušilnice so glavna reč pri hmeljarstvu. Vabimo in pozivljamo vse, ki se za reč zanimajo, naj se zbora udeležijo. Kmetskemu ljudstvu pa hočemo pokazati novo pot do blagostanja. Delajmo v to svrho z združenimi močmi!

Janez Hausenbihler, hmeljar.

Sejmi na Štajerskem. 7. novembra: sv. Janez pri Arveži, Lemberg, sv. Lenart v Slovenskih goricah, Ligist, Nova cerkva, Pobrež, sv. Vid na Dravskem polji, Brežice, Rečica, Selnica ob Dravi; 8. novembra: sv. Peter na Ottersbachu; 10. novembra: Gradec, sv. Martin pod Wurmbergom; 11. novembra: Ormož, Hoče, Lipnica, Mahrenberg, sv. Martin na Paki, sv. Martin pri Slo-

venskem Gradci, Oplotnica, Sromle, Laško; 12. novembra: Svetina.

Sejmi na Koroškem. 7. novembra: Pliberk, Podklošter, Paternijon; 9. novembra: Drauberg zgornji; 11. novembra: sv. Hema na Krki; 14. novembra: Bela zgornja, Spital.

Dopisi.

Iz Koroškega. („Slovenski kot drugi deželni jezik Koroški v deželnih dobrodelnih napravah potreben ni“), tako razsodili so naši veliko-nemški deželni poslanci v 17. seji deželnega zbora. Pred kratkim bil je nastanjen kot primarij kirurški oddelka na tukajšnji deželni bolnišnici nekov Dr. Smolej, in sicer provizorično, kajti deželni odbor nima pravice, uradno ošobstvo za trdno nastavljanje, to pravico ima deželni zbor. V omenjeni seji odala se je ona služba g. dr. Smoleju stalno. Pri tej priliki naglašal je naš deželni poslanec g. A. Einspieler potrebo znanja slovenskega kot drugega našega deželnega jezika in stavil sledeči predlog: Deželnemu odboru se naroča, da v prihodnje pri razpisani izpraznjenih deželno-zdravstvenih službah v tukajšnji bolnišnici pristavi sledečo naročbo: Pri enakih zmožnostih daje znanje slovenskega jezika prednost. Ali ni to opravičena tirjatev? Ali ni potrebno zdravniku znanje obeh deželnih jezikov? Mar je deželna naša bolnišnica samo za Nemce? Ali sami Nemci vzdržujejo vse naše deželne dobrodelne naprave? Mislil bi človek, da naši Nemci sami izprevidijo potrebo znanja obeh deželnih jezikov, ter da so radostno sprejeli nasvet našega poslanca. A žalibog! ravno nasprotno se je zgodilo. Niti eden poslanec ni podpiral omenjenega pravičnega, na podlagi § 19 državne osnovne postave stavljenega nasveta. Toraj našim zdravnikom v deželni bolnišnici znanje slovenskega jezika potrebno ni. Tako delajo naši veliko-Nemci v deželi z nami poštenimi Slovenci, tako teptajo naše postavne in človeške pravice z nogami. Nedolžnega slovenskega otroka mučijo v soli z nemščino in tudi do smrti bolnega trpinčijo s tuščino. G. deželni predsednik je gotovo razvidel, da koroški liberalni Nemec nima sreče za slovenskega svojega sodeželana, da neče pripoznati naših pravic. Žalostne razmere zares! Kaj pa nam je storiti? Ali se bode res z nami še dalje tako ravnalo? Ali res naši Nemci našega deželnega jezika pripoznali ne bodo? Slovenci, dobra tretinja nas je v deželi, jezik naš slovenski je lep in ima vsled postavnih določeb iste pravice, kakor nemški, ne dajmo si toraj enakopravnosti jezikove kratiti. Lotimo se dela, sicer prepluli nas bodo valovi germanstva. Ako naši nemški sosede nočejo z nami v miru živeti, ako nam nočejo pripoznati naših postavnih in človeških pravic, ako nas hoté toliko časa zatirati, da nas

požre nemški moloh, so oni sami krivi, ako se Slovenec gane, ter otrese tužni jarem raz sebe in pomoči išče v družbi z našimi slovenskimi brati v eno deželno skupino. Te misli se nam je resno prijeti in ne smemo se vstrašiti, ako naši Nemci zaženó krik, saj nas oni sami silijo k takemu koraku. Kakor si oni ne pusté kratiti svojih pravic, isto tako se tudi mi svojih kratiti ne damo. Kdor hoče z nami v miru živeti, tisti naj nam vse naše pravice pripozna. Kdor pa tega ne stori, tisti je nesramen kaljivec našega narodnostnega miru. Vsakako čudno pa se nam zdi, da tudi g. dekan Neste omenjenega predloga ni podpiral, vsaj mora g. dekan vedeti, da je zastopnik Slovencev gorenje Rožnje doline, ter da bi on ne bil nikdar izvoljen v deželni zbor, ako bi Slovenci zanj glasovali ne bili. Čuden tak mož, kateri na to pozabiti zamore. G. Neste kandidiral je tudi pri slednjih volitvah v državni zbor, a propadel vkljub nemornemu delovanju slovenskih volilcev, kajti nemški št. Paternijonci pustili so ga na cedilu. No in danes vidimo, ka bi nam z Nestejem ne bilo nič pomagano v državnem zboru, nikdar bi se ne bil za nas zatirane Slovence potegnil, vsaj je v deželnem zboru pokazal, da naš slovenski jezik kot drugi deželni jezik pripoznati noče. Ako pa bi se nekterim gospodom v Celovci pri prihodnjih volitvah za državni zbor izljubilo, g. Nesteja zopet kandidirati, jim uže zdaj odločno povemo, da njegove kandidature podpirali ne bomo, postavili si bomo svojega slovenskega kmeta in delovali in glasovali zanj. G. Neste je dokazal, da ni naš mož, da nima sreče za nas, in takemu možu ne zamerimo izkazati našega zaupanja. a × b.

Iz Ptujca. (Zmaga.) Dne 27. pr. meseca nadaljevala se je ona okrajna skupščina, koja je 27. septembra bila pretrgana vsled tega, ker so Nemci in z njimi svojevóljno ali prisiljeno združeni odpadniki pobegli iz dvorane, in ker naših ni bilo za postavno sklepanje v potrebnem številu navzočih. Cel mesec se je že govorilo, ka bodo takrat zopet pobrali šila in kopita in tako sklepanje zopet nemogoče storili. Govorica se je uresničila, ali begunci svoje namere niso dosegli, kajti naših bilo je 20, tedaj za nastavljeno skupščino uprav dovoljen broj skupaj. Bili so namreč navzoči sledeči našinci; Gg. Aleksič, Domitar, Gregorec, Gregorič, Jurca, Jurič, Kocuvan, Koser, Kosiše, Merkuš, Mikl, Ploj, Rajč, Rajšp, Sovič, Stumpergar, Terstenjak, Vodušek, Žitek, Žunkovič. Najvažnejša točka dnevnega reda bila je volitev petih udov v okrajni šolski svet, in to je bil pravi uzrok, zakaj so naši protivniki zapustili dvorano. Pred početkom zborovanja je ptujski župan g. Breznik trdil, ka bi on najraje videl, ako bi se glede omenjene volitve stranki sporazumeli, ter skupno volili trojico iz večine, dvojico pa iz manjšine, pa prav žal mu je, ka njegova stranka o složnosti ničesar slišati neče. Ni

se tedaj čuditi, da so našinci, o termi manjine pristno podučeni, vseh pet iz svoje sredine v šolski odbor zbrali. Izvoljeni so gospodje: odvetnik dr. Gregorič, občinski predstojnik Koser, odvetnik dr. Ploj, župnik Rajč in prof. Žitek. Presvedočeni smo, ka bodo toti na dobrem glasu možje glede šol v vsakem oziru neopešano se brinoli za vse, kar je našemu ljudstvu duševno neobhodno potrebno in deci na pravi hasek, pri tem pa tudi stalno pred očmi imeli gmotne zmožnosti celega okraja in pojedinih občin, kajti: „Kad' brat bratu ruku pruži, onda rod i dom netuži.“

V daljem teku zasedanja se je gg. nadučiteljima Žibru in Kocmutu pripoznalo po 20 gld. nagrade za njune posebne zasluge v sadjereji in bučelarstvu. Svotica je sicer mala, ali pri zdajnih peneznih zadregah je z davki preobloženi okraj po svojih pravih zastopnikih pokazal bar dobro voljo, nadejajoč se, ka bode k letu morda mogoče, zdatnejše nagrade in njim večim deliti. Naši možaki so se takrat znova osvedočili, ka se pri poštenej volji dnevni red lahko v kratkem dovrši in da je dolgočasno kvašenje in mlatitev prazne slame, s čim dva dobro znana uda pobegle stranke skupščino rada mučita in trpinčita, čisto nepotrebno. Naj še na konci dodam, ka smo po zvršenem zborovanji šli skupno na obed v gostilnico g. Blažiča in smo se tam prav dobro imeli in o važnem uspehu se radovali.

Iz Ptujске gore. V št. 41. 14. t. m. se bere v „Slovenskem Gospodarji“, da je poprejšnji učitelj moral zavoljo tožeb v pokoj; to je črna laž — temuč njegovi trdokorni boleznj ste temu krivi. — Prevzel sem skrb posestva Gračke hranilnice v Savji v Haložah, obč. Doleni, in sem tamkaj pretekle dni trgatev ali branje imel; ker smo sila malo nabrali, sem mislil, da mi bo posodica polna, kupim od g. Dajnka, kteri je čislán in pošten mož in predstojnik, v njegovem vinogradu, ki vzame 50 kopačev, branje za 5 gld.; bili smo o pol deveti uri s trgatev gotovi, in glej! dobili smo komaj dve mali brenti, nateklo je le nekaj 16 litrov. — Tako stoji tamo s posestniki; vsi mejaši so enako slabo nabrali; krivo temu pa je — lanska toča in letošnje uime; kako bo tedaj Haložan živel? in kako bo dače zmagal? Našel sem v tem vinogradu štiri trse „Izabela“, ti so imeli zdravega grozdja en škač — zatoraj svetujem ovi trs saditi! M. Z.

Iz Zamajec. (Reklamacije) zoper vceenitev gruntov so se reševale meseca oktobra za našo srenjo. Dne 1. oktobra t. l. dobim dopis od cenilne okrajne komisije, da pride referent in eden komisar reklamiranih parcel pregledavat. Zatoraj ju čakam doma. Rečeni dan prideta ob 4. uri popoldne. Imela sta 26 parcel pregledati. Naša občina pa je reklamirala zastran več kakor 300 parcel, ker so bile več kakor za enkrat previsoko vceenjene, kajti ne donášajo haska,

kteri tarife kažejo. Ko smo dobili meseca marca posestne nove mape, smo se močno prestrašili, koliko čistega dohodka da so cenilni možje pri vseh naših gruntih zasledili. Sedaj smo mislili, da nam bodo reklamacije pomagale. Ali tudi ta nada plava uže po Dravi dalje. Vsi stroški so zahman. Namesto 300, je samo kakih 12 parcel zopet bilo pregledanih. Do komisarjev pa uže sprva nismo imeli velikega zaupanja. Naše njive in travniki sploh so previsoko vceenjani in toraj namesto v 7. v 8. vrsto, vpostavljeni so v 4. in 5. Z gruntnim davkom bodemo vsakako preobloženi.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Italjanski kralj in kraljica bila sta dostojno od cesarjeve rodbine kot sijajna gosta sprejeta; pri vojaškej paradi so dali kralju 3 cesarjeve konje pa nobeden ga ni trpel sprejeti na sedlo; morali so toraj tretjemu konju oči zavezati, da je kralj na njega mogel; italjanski ministri so veliko z našimi občevali; so li kaj opravili ali ne, to še ni znano. Cesar je kralju podelil 28. peš-polk. V torek zjutra se je italjanska gospoda zopet odpeljala. — Delegacije, t. j. odbrani poslanci ogerskega in našega državnega zbora pogovarjajo se na Dunaji, koliko bo treba denarjev l. 1882 za zunanijh zadev ministerstvo, za vojake in za Bosno in Hercegovino. No proračun kaže za prvo 4 milijone, za drugo 105 milijonov in za slednje 6 milijonov. Odškrenoti bode se malo kaj dalo. Delegacijini poslanci so pred cesarja prišli in ta so zagotovili, da je cesarstvo v dobrem prijateljstvu do vseh držav. Predsednik našej delegaciji plem. Schmerling je v svojem nagovoru do poslancev tudi rekel: „da so Judi tisti narod, ki z denarjem druge narode uničujejo.“ Zavoljo tega srdijo se vsi liberalni listi nad njim. Ali s tem le kažejo, da so liberalci revni blapei Judov. — Česko gospodarsko društvo prosi pri državnem zboru, naj se večja colnina navrže na nemško-prusko kupčijo. — „Fortšrittlerski“ kričač dr. Heilsberg je v Leobnu se čudno obnašal. Beseda „oesterreichisch“ mu ni dišala prav. — Česke novine se močno branijo, da bi plem. Widmann postal na Moravskem cesarjev namestnik, pravijo, da preveč z nemškimi liberalci drži. — V Istriji so 1. novembra t. l. odpravili staro colninsko mejo, sedaj gre ondi kupčija prosto naprej. — Krivoščijani v Dalmacije so se dolgo branili vstopiti v deželno brambo dalmatinsko; sedaj se kaže, da se ne bodo udali. — Ogerski general grof Gyulay-Edelsheim je pozval generala Marijasija na dvoboj, ker je ta Gyulajevega ljubljenca generala Graefa imenoval „osla“, ki o manevrih nič ne zastopi. Gyulay je bil od kroglje v prsi zadet, da utegne radi tega umreti. Za srbski cerkveni zbor vršijo se sedaj volitve, potem je volitev novega patrijarha za Karlovac.

Vnanje države. Silna je bila volilna borba na Nemškem; Bismarkovi kandidati so večjidel propali, tudi njegov lastni sin pa glasoviti general Moltke, katoličani so pa sijajno zmagali, do sedaj je znano, da imajo 100 poslancev, tudi Poljaci imajo več poslancev, nego poprej; najhuje propali so liberalci. Judi so liberalce močno podpirali in je zavoljo tega v Berlinu prišlo do hudega tepenja. Bavarski kralj je res čuden stric, skrit tiči v svojih gradih pa ne pusti pred sebe nobenih zastopnikov, časih še niti ministrov ne. — Rusi še vedno molčijo o prihodu kralja Humberta na Dunaj pa tudi car baje ne misli obiskati kmalu našega cesarja. — Srbsko ministerstvo je pravoslavnega nadškofa v Belgradu odstavilo, ker se je obotavljal pristojbino plačati. — Turški sultan je Derviš-pašo iz Albanije pozval domov; Rusi tirjajo denarje, katere so jim Turki dolžni kot odškodnino zaradi zadnje vojske; sultan nima denarjev in ponuja kos Armenije. — Italijanov je mnogo takih, ki niso zadovoljni s potovanjem svojega kralja k našemu cesarju, sploh na Laškem za kraljevsko rodbino slabo kaže, republikancev število se množi in mogoče je, da kralja iztirajo in proglasijo republiko; potem pa ni dvomiti, da še papeža iz Rima izženejo. — Francoskih poslancev večina je Gambeto izvolila za začasnega predsednika državnemu zboru, pravijo, da je to Gambeti predzadnji korak do ministerskega stola. V Afriki se Francozom bolje godi; vzeli so mesto Kajruan in Arabi tepeni bežijo v puščave.

Za poduk in kratek čas.

Kula Ali paše Čengić-a.

III. Tudi 7. septembra na večer spremljal je bataljon štajerskega pešpolka Belgier na sodišče obtoženca Mehmet efendi Delagija. Mož, lepe čvrste postave, kakih 65 let, imel je ženo, 4 otroke in obširna posestva. Stopal je v sredi vojakov krepko in ponosno brez vsega straha. Zanimal je odločno vse, česar so ga dolžili n. p. da je svoje rojake k boju silil, da je kristijane pod smrtno kaznijo k orožju priganjal, da je pri Fojnici in v Sarajevu z ranjeniki neusmiljeno ravnal. Svoje strastne zagovore je vselej končal z refrenom: „eto me! došel sem, da umrem, odmah umrem! Ako zamorete dokazati resnico tega, česar me dolžite, eto! (trkaje s pestjo na prsi) hajd da umrem, hajd, da me posekate. Trdovratno tajeje vsakoršnih zločinstev mu ni mnogo koristilo, ker je po zanesljivih pričah dognano bilo, da je obilo krviprelivanja zakrivil s svojim javnim šuntanjem in puntanjem. Ko mu major avditor prebere obsodbo, potrjeno od nadpoveljnika Filipoviča, ni se genil do konca, ali potem je burno vzdihnul: evo me! tu sem, da takoj umrem, a vašo vojsko omiljujem, da ni prišla pogubljat krivičnikov, nego pravičnike. Po tem ga vprašajo, hoče li še ne-

koliko časa, da uredi svojo domačijo, ali odkimal je jok in še resno pridjal, da ničesar ne potrebuje. Zato mu koj prevežejo oči in v trenutku je bil mrtev, kakor je potrdil rezervni nadzdravnik dr. Lichteneger.

Dne 4. septembra prispela je v Sarajevo še druga bolenišnica vojaška št. 16. ter prevzela skrb in vodstvo vseh Sarajevskih lazaretov, katerih je že bilo šest. Naš oddelek pa je dobil veselo povelje, da se mora v kratkem preseliti v neko prostorno turško poslopje, ki je stalo na prav prijetnem kraju skoro v sredini Sarajevskega polja pičlo uro od mesta. V sredo 11. septembra poberemo svoje reči in se odpeljemo v svoje novo prijazno in zdravo stanovanje, nekdanje bivališče bogatega mohamedanskega plemenitaša. Prav za prav ste dve hiši, zvezani s lesenim pokritim hodnikom. V prvi — selamliku — stanovali so možje, v drugi — haremliku — bivale so žene. V notranjem ne najdeš nikakega pravega sloga, nikakega čednega reda. Soba sledi za sobo, pa ne edna ni podobna drugej. Ta je velika, ona majhna, ena se lesketa v samih rudečih barvah, druga v samih rumenih in zelenkastih, v tretjej pa so stene, tramovi in tla obita z umetno zrezljivimi deskicami. V sredi na nebu nahaja se navadno turški grb: polumesec s zvezdo, Poleg ženskega stanovanja pod posebno streho je kuhinja, dalje na okrog drvarnica, konjski hlevi in shrambe za druge razne stvari, postavim za mleko in za strd. Za hišama je dvor, obdan z visokim obzidjem in okinčan s smrekami, brezami, jagnedi in jelšnim grmovjem; pred selamlikom pa je ozek vrtec, v katerem so cvetele solnčnice in georgine. Dokler je imela hiša svojega gospodarja, morala je biti prav vesela; ali ko smo jo mi zasedli, bilo je vse razbito in razmetano in razdrapano. Manjkalo je sobam vrat, oken, peči, ključavnic, z besedo našli smo golo zidovje brez vsakoršnega pohištva. Koliko so ženisti trpeli in se trudili, da priredijo najpotrebnejše reči za bolenike, katerih se je sto z nami iz Sarajeva pripeljalo in sicer z najhujimi ranami, da bi morebiti na zdravem zraku poprej ozdravili kakor pa v okuženem mestnem dimu in prahu. Se ve, ko bi bil čisti zrak že vse za bolene in zdrave, potem bi bil človek koj rekel, tu je dobro biti, napravimo si šotore, pa k nesreči tirja zadovoljno življenje še mnogo drugega, kar pa je ostalo nam — le goreča želja. Vendar resnična je še zmirom stara prislovica, da je zadovoljnost polovica srečnega življenja. Zatorej nečem godrnjati, in rajše vprašam, kdo se je pred našim prihodom sprehajal po teh pisanih sobicah? Kdo je bil oni, kogar se je po okolici balo staro in mlado, komur se je vboga raja do zemlje klanjala, mu poljubovala roke in kolena? Kdo je bil in kaj je bil, povedo ti, dragi brate! jegovi podložniki, krščanski robovi.

V tej vili, imenovanej od Bošnjakov pašin konak ali pašina kula, katera stoji ob cesti Brod-

Sarajevski sredi rodovitega polja in zelenokošatega drevja, prebivalo je bogata in slavljena poturčena rodovina Čengićev in sicer trije bratje: Alipaša, Osmanbeg in Hassan, tri žene že umrlega očeta, 2 sestre in 2 ženi prvih dveh starejših bratov. Čengić! strašno ime za krščenega Bošnjaka. Koliko prestane grozovitosti, žalosti in bridkosti, koliko trpljenja, zasramovanja, koliko perečih besed, visi na tem enem edinem imenu! Čengić! da ga Bog ubije, s to kletvico pričenja navadno Bošnjak pripovedati o tej trinoški rodovini in končuje

Čengić! puška ga ubila. Kako so ubogi kmeti ljubili imenovane tri brate Alipašo, Osmanbega in Hassana, označuje in pojasnjuje do mere to, da so po njihovem pobegu pri našem dohodu vse potrupal, razdjali, razbili, raznosili. Mnogo prav dragocenih reči bilo je po izbah, a srda in jeze kipeča raja je zdrobila in vkončala vse pohištvo, da se osveti za prejšnje nedomišljive muke. Čengići so poznani po celem Bosni in Hercegovini, kder so imeli obširna posestva. Znani pak so udi ostalemu slovanskemu svetu po narodnih bosanskih pesnih, katere se pojó o dedu in očetu teh treh sinov. Tako postavim je priobčil knez Orsat Pučić l. 1849 v „Dobrovniku“ pesen: „Zalostna smrt Smajil Age Čengića.“ Leta 1862 izišla je IV. knjiga Vukovih pesni na beli dan in v tej zbirki nahajajo se tri narodne o strašnej pogubi Smajil Čengića. A kdo omikanih Jugoslovanov ni čital epopeje: „Smrt Smail age Čengića, pjesan od Ivana Madžuraniča“, ki je l. 1876 doživela že šesto izdajo s krasnimi podobami, da knjižico molčim o izdajah s cirilico pisanih, v katerej Srbi to razširjajo p. A. Majkov v dodatku k svojemu spisu: Istria srbskega naroda v Beogradu 1858. Na slovenski jezik je to pesen, ako se ne motim, preložil Jan Bile (Smrt Smail age Čengića), na česki Kovář (Smrt agy Čengiće. Hrdinska pesen. V Pragi 1860), na nemški Kienberger (Čengić Aga's Tod. Agram 1876) na italijanski profesor P. E. dr. Bollá (Morte di Ismail Čengić-Aga. Fiume 1877). Prevodov v druge jezike ne poznam. Smail aga Čengić bil je dedec že omenjenih treh bratov, katerih kula ali grad na Sarajevskem polji je bil sedaj v bolenišnico spremenjen. Resnična povest o tem bosanskem strašilu zvoni tako: Za črnogorskega vladike Petra II. († 31. okt. 1851) hoteli so Grahovljani, sosedom Črnogorcem pridruženi postati. Ali 1836. zgrabijo jih Turci in pobijejo, dasi je došlo 300 mladih črnogorskih sokolov na pomoč. Smail aga Čengić, prvi junak turški, prevari jih namreč ter obkoli in brez neusmiljenja poseka. Vladika črnogorski pa nasvetuje glavarem Drobnyaškim, naj Čengića, kakor „gorskog vuka“ ubijejo, kedar bode prišel harač ali davek pobirat. Res prihruje l. 1840 s svojo hudobno četo v Drobnyake, da iztira od siromakov brez-milostno vsak vinar. Vendar Drobnyaški glavari ga napadejo in umoré; jegovo glavo pa in orožje odnesó na Cetinje. (Dalje prih.)

Smešničar 44. „Prosim, povejte mi, kje je gostilnica, ki se nji pravi „pri sivem oslu“ vpraša nek popotni rokodelec skozi okno gledajočega gospodarja. „Tukaj, tukaj, ravno dobro došli“, odvrne smeja se gostilničar, „ker pa pustim moj „šild“ na novo izmalati, moram sam toliko časa, dokler ne bo „šild“ gotov, skoz okno gledati, da ljudje vedó, kjer se pravi „pri sivem oslu“.“

Iv. Duh.

Razne stvari.

(Krščanska ljubezen) je za uboge pogorelce pri sv. Miklanži na polji zopet darovala in sicer: č. g. dekan Bosina 3 fl., Sigmund Vaczulik, apotekar 5 fl., g. dr. Vaczulik 5 fl., župljani v Podčetrku 7 fl. 50 kr. župljani v Bučah 6 fl. 22½ kr., g. Kežman v Dobovi 1 fl. in g. Hirschberger v Strassgangu 1 fl. Za vse mile darove izreka najpri-srčnejšo zahvalo Janez Kragl, župnik.

(Odborova seja družbe duhovnikov) in sicer tretja in zadnja za to leto se bode obhajala pri-hodnjo sredo, t. j. 9. t. m. ob 2. popoldne v kn. škof. pisarnici, h kateri čč. gg. odbornike vljudno vabi Predstojništvo.

(Potres čutili) so pretečeni četrtek v Celji in okolici zjutraj o pol 5. uri.

(Stezo po Lozniskem dolu) v Slov. bistriškem okraji nameravajo podaljšati okolo Pohorja do Oplotnice. Potroške, celi okraj zadevajoče, pre-vzame baje bistriška hranilnica.

(V Trbonji mahrenberškega okraja) je dela-vec Gregor Prvnik posestniku Ferku ukradel 16 funtov strdi, mnogo klobas in zabele, ter ove reči prodaval v Gutštajnu.

(Nepoznani tatje) so J. Petričiču pri sv. Le-nartu brežiškega okraja ukradli 15 gl., 1 sabljo, 25 prtov, 2 brisači, 6 sukenj 16 janjk, 6 robcev, 9 prepasnikov in 4 jope.

(Mariborska hranilnica) prejela je meseca oktobra 120.780 fl., izplačala 130.129 gl.

(V Svičini) je triletni fantič viničarja Rodeja vplezal na kolen, obleka se mu užge, fantič beži na zrak, ter začne s plamenom goreti in je vsled opeklin moral umreti.

(Jud Rothschild v Parizi) je hotel na borzi denarstveni zavod „Länderbank“ uničiti, je pa tako hudo naletel, da je samo pri plačilih za Dunajsko borzo zgubil 14 milijonov frankov. Raz-jarjen vzame britvo in si prereže vrat.

(Za celjski okrajni zastop) razpisani ste dve volitvi v skupini velikih obrtnikov in trgovcev.

(Nadučitelj) postal je g. Schulman v Podčetrku, učitelj g. Sorčan v Poličanah, g. Kranjc v Velenji, učiteljica J. Paulič v Bočni.

Loterijne številke:

V Trstu 29. oktobra 1881: 11, 7, 33, 8, 49.

V Linci „ „ 33, 20, 43, 24, 65.

Prihodnje srečkanje: 12. novembra 1881.

Tržna cena
preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Turšica	Proso	Ajda
	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.
Maribor . . .	9 —	6 30	4 90	3 30	5 60	5 80	5 70
Ptuj	7 60	6 —	6 50	3 50	5 60	5 20	5 —
Gradec . . .	9 36	6 58	5 65	3 50	6 27	—	5 52
Celovec . . .	8 90	6 56	5 60	3 —	5 30	—	7 —
Ljubljana . .	8 36	6 23	3 76	3 36	6 10	5 60	5 90
Varaždin . .	8 60	6 75	5 20	3 —	4 80	6 50	4 80
Dunaj } 100	11 71	9 60	10 38	7 60	7 50	8 85	— 20
Pešt } Klg.	10 —	7 53	5 85	3 65	6 97	6 82	6 30

Razglas.

Od c. k. okrajne sodnije v Konjicah, kot zapuščino obravnajočega urada, se daje na znanje: Dovoljena je prostovoljna sodnijska dražba v zapuščino rajnega nadžupnika konjiškega, č. g. dr. Jožefa Ulage, spadajočega imetja: vina, zrnja, krme, konj, goved, svinj, perila, pohištva itd. ter je kot den dražbi nastavljen

10. november 1881

in še naslednji dnevi, ako bo treba, vselej od 9—12. ure predpoldnem in od 2—5. ure popoldne. To se daje onim, ki želijo kaj kupiti, na znanje s pristavkom, da se bodo reči le po nastavljenej ceni ali še više oddajale ter da se imajo po dražbi takoj vgenoti.

C. k. okrajna sodnija v Konjicah 26. okt. 1881.

Prodavanje cerkvenega vina.

Dne 10. novembra t. l., to je v četrtek pred Martinovim, bo se v cerkveni kleti sv. Marjete na Pesnici v Nebovi 26 polovnjakov pozno nabranega, dobrega vina po dražbi prodavalo.

2—2

Cerkveno predstojništvo pri sv. Marjeti na Pesnici.

Organist in mežnar

dobi službo v Podčetrtku. Pogodbe se zvejo ustno ali pismeno pri tamošnjem cerkvenem predstojništvu.

1—3

Cerkvenega vina
S polovnjakov

se bo 9. novembra t. l. ob 11. uri predpoldnem v Makolskem farovži po dražbi prodavalo.

Cerkveno vino
v Kamci

se bode 7. novembra t. l. po dražbi prodavalo.

Cerkveno predstojništvo.

Prodaja

sv. Barbarskega in sv. Martinskega
cerkvenega vina

do 15 štrtinjakov bode 8. novembra t. l. predpoldnem pri sv. Barbari v Slov. goric.

Zahvala in priporočba.

Zahvaljujem se vsem, kateri so me dozdaj z naročili podpirali, prav srčno, in priporočujem se jim, kakor tudi sploh p. n. občinstvu, posebno č. g. duhovnikom, uradnikom itd. v daljno naročbo.

Prizadeval si bodem, vsakemu njegovo voljo po svoji najboljši moči izpolniti.

Naročila iz dežele izvršujem ravno tako vestno in pridem oddaljenim tudi na dom mere jemati.

Z velikim spoštovanjem

Franc Jesenko,

3—3

krojač v Mariboru, Pfarrhofgasse št. 15.

RAZPIS.

Na trirazredni, v III. plačilni vrsti stoječi, dekliški šoli v Ljutomeru je služba učiteljice eventualno podučiteljice za defenitivno podeljenje razpisana.

V nemškem in slovenskem jeziku popolnoma zmogne prositeljice imajo svoje obložene prošnje do 5. decembra t. l. po predpisanem potu pri krajnem šolskem svetu v Ljutomeru vložiti.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru

dne 18. oktobra 1881.

3—3

Lep beli oves

želi kupiti, kolikor ga le kdo hoče prodati,

Jož. Kadlik

v Mariboru, Burgstrasse šte. 22.